

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
prosinec 2023
125 Kč



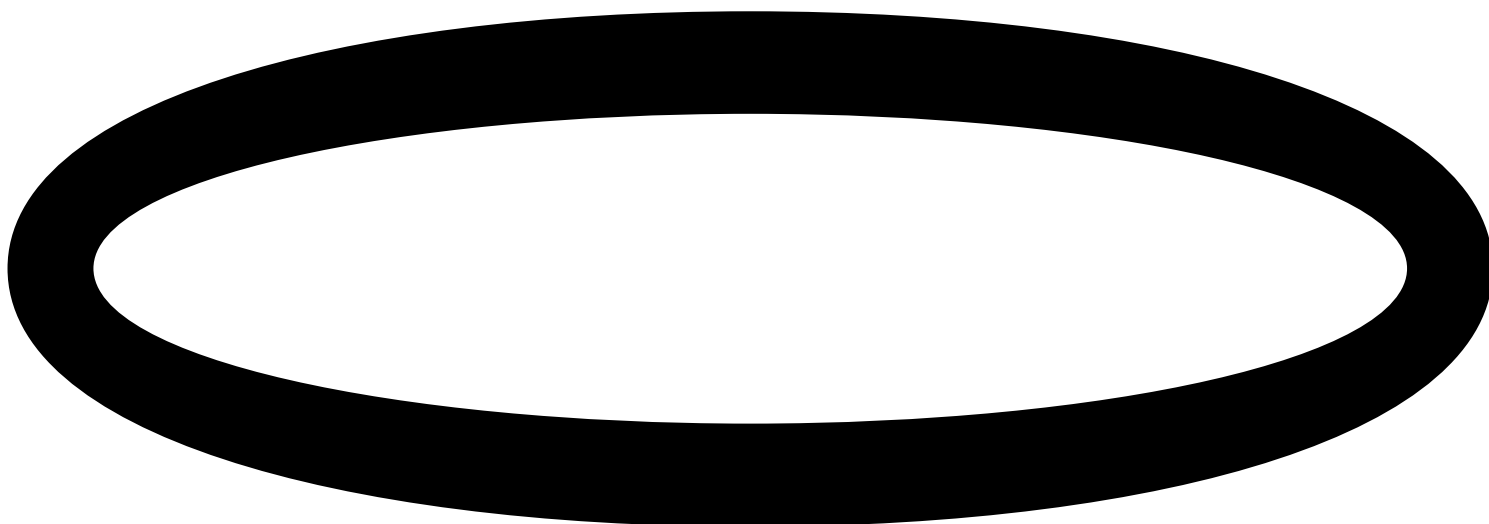
Téma
Proč máme v Česku
tak rádi haiku

Kontexty
Jan Němec
Trauma bere vše

Kritika
Marek Torčík
Rozložíš paměť

KOLMAČKA
MOŽNÁ SE NÁŠ
SVĚT MÁ ROZSYPAT





Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost
Číslo 10 | 2023, ročník XXXIX
Vyšlo v Brně 11. prosince 2023
Beethovenova 4, Brno, 602 00
tel.: 725 606 144
objednavky@casopishost.cz
www.casopishost.cz
Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host
(IČ 48 51 48 53),
s laskavou finanční podporou
Ministerstva kultury ČR 
a statutárního města Brna 

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine
(www.eurozine.com) 
Registrováno Ministerstvem kultury ČR
pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938
Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor
Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora
Klára Fleyberková | redaktorka
Václav Maxmilián | redaktor
Ondřej Nezbeda | redaktor
Frederika Halfarová | produkce
Alena Němcová | jazyková redaktorka
Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny
Matěj Málek | grafická úprava a sazba
David Konečný | fotograf
Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,
Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,
Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,
Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

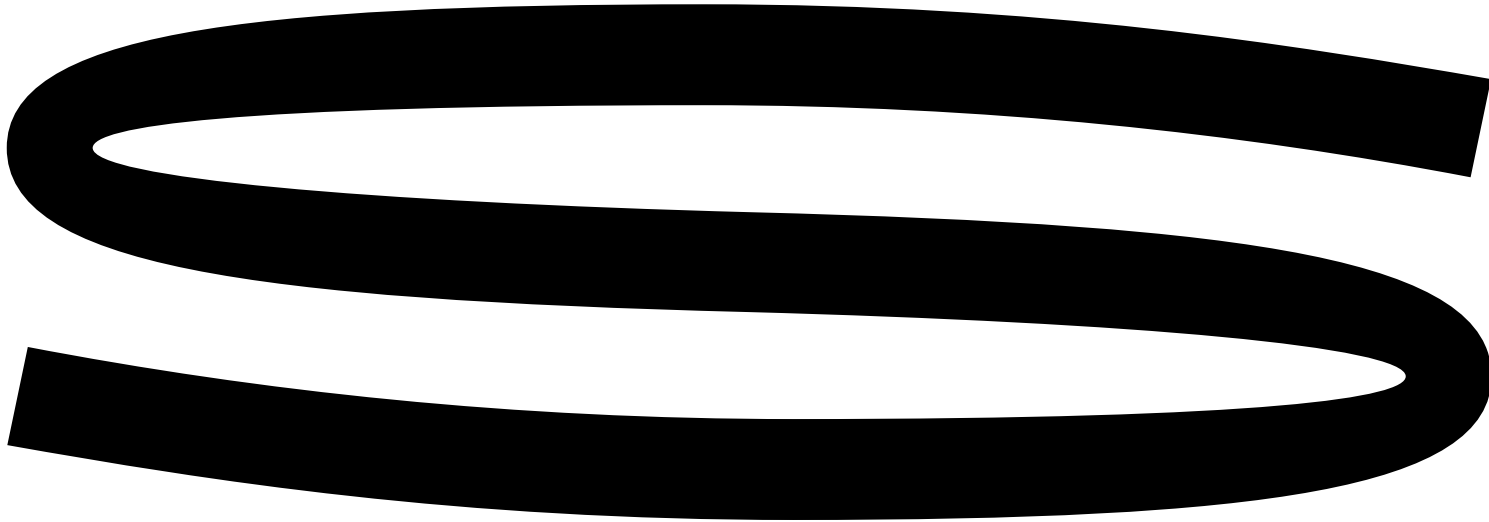
Písma | Kunda (Superior Type)
a Atyp (Suitcase Type Foundry)
Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)
a Holmenn (80 g/m²)
Foto na obálce | David Konečný
Ilustrace | Nikola Hoření

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč
Předplatné na www.h7o.cz/predplatne
nebo telefonicky na čísle 775 995 695:
tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,
tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha
a První novinová společnost, a. s., Praha
Zasílání předplatného zajišťuje firma
SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha





VENEK A VNITŘEK V JEDNÉ VÁNICI



Jan Němec

Co všechno přichází v adventu, říkám si, když večer jdu pod lampami, které nasvěcují padající sníh. Pohled vzhůru je kvůli tomu oslepující, ale stejně tak oslepující může být i pohled dovnitř. Někdo by o tom dokázal napsat haiku: venek a vnitřek v jedné vánici. Poslední letošní *Host* přináší téma věnované haiku a rovněž několik dalších ponorů do nitra i vně. Ten první v rozhovoru s básníkem Pavlem Kolmačkou, jehož vous a pes zdobí obálku čísla. „Když se mě na něco ptáte teď, nic nevím, ale počkejte za tři dny, až se otázky dostanou níž,“ říká člověk, který něco ví. V čase rychlých odpovědí a bleskových slev je taková trpělivost léčivá. Počkej tři dny, tři roky, tři životy. Proč by to vlastně v adventu mělo být jinak: vždy přichází hlavně to, na co počkáme.





OSOBNOST

- 6** Možná se náš svět má rozsypat. S Pavlem Kolmačkou o dědictví předků, tajemství smrti a hudbě, která rozvazuje jazyk

KONTEXTY

- 16** Jan Němec: Trauma bere vše. Jak jeden druh příběhu ovládl nejen českou literaturu

TÉMA

- 28** Pavel Martinec: Ukážu ti velkou sněhovou kouli. O haiku v Česku, porevolučním zenu a pravidlech formy
- 34** Jde přece i o to, co je mezi slovy. O jihočeském kukai, sezóních slovech a překládání mistrů
- 38** Lžička cinkla o dno
- 42** Jakub Zeman: Tomely, čaj a pomíjivost. Co vyjadřuje podstatu poezie haiku?

REPORTÁŽ

- 46** Ondřej Macl: Z pobřeží anglických Čech

ROZHOVOR

- 54** Tahanice mezi jazyky. S Ashutoshem Bhardwajem o neznámém příběhu z Československa šedesátých let, nacionalismu a životě mezi indickými maoisty

BELETRIE

- 59** **ateliér** Krzysztof Gołuch
- 61** **básnířka čísla** Janele z Liků: Tvá mrtvá sestra dnes odehrála koncert v mém snu
- 69** **povídka** Andrij Ljubka: Roasted Uganda. Povídka z války na Ukrajině
- 72** **nová jména** Josef Barták: Není to krásný

HISTORIE

- 76** Jan Pezda: Nervózní věk. Zrychlování, stimulanty a nervy okolo roku 1900





KRITIKY

- 86** Marek Torčík: Rozložíš paměť (Ondřej Nezbeda)
88 Bianca Bellová: Transfer (Kryštof Eder)
90 Sheila Heti: Mateřství (Blanka Čínátlová)

RECENZE

- 92** Abdulrazak Gurnah: Ráj (Markéta Musilová)
93 Don DeLillo: Bílý šum (Jan Němec)
94 Janne Teller: Nic (Jana Šrámková)
95 Leïla Slimani: Země těch druhých II. Koukejte, jak tančíme (Míla Janišová)
96 Petya Stach: Tetam (Libor Staněk II.)
97 Luboš Svoboda: Rád čichám ke zvířatům, která jsi vycpala ty (Roman Polách)
98 Olga Tokarczuková: Empusion (Kateřina Čopjaková)
99 Sophie Lewis: Zrušte rodinu (Zdeněk Stazsek)
100 Petra Dvořáková: Pláňata (Lucie Lindnerová)
101 Nina Špitálníková: Severka (Josef Chuchma)

SLOUPKY

- 4** **názor** Klára Fleyberková: Nestříhej a mluv. A dlouho!
15 **autoservis** Ondřej Macl: S úsměvem ze Strašnic
24 **federácia** Michal Hvorecký: Česko-slovenská fantázia
25 **švenk** Pavel Sladký: True story
25 **beat** Pavel Klusák: Poslední sloupek, poslední šance
45 **hyperlink** Jakub Jetmar: Oligarchie zůstává
53 **manuál** Petr Fischer: Manuál k Ianu McEwanovi
83 **šeps** Tereza Bonaventurová: Stroj na empatii?
83 **štych** Jan Šotkovský: Vironosič teoretických nákaz
84 **prospettiva** Alessandro Catalano: Náhoda a literárněvědná bohemistika
103 **atašé** Michaela Škulťety: Realtimová strategie přežití
108 **remix** Jan Němec: Psací talent
5 **zprávy**
44 **madlenka** Kamila Boušky
102 **rozečteno** Tipy redakce

S Pavlem Kolmačkou o dědictví předků, tajemství smrti
a hudbě, která rozvazuje jazyk

MOŽNÁ SE NÁŠ SVĚT MÁ ROZSYPAT

Text Ondřej Nezbeda
Foto David Konečný





Nejsme vejce pohozená v lese. Život, stejně jako hudba, se odehrává v repetících. „Stojíme na ramenech předků,“ říká o své próze *Canto ostinato* básník a spisovatel Pavel Kolmačka. Je to román-síť. Román rodinných konstelací o tom, co v sobě neseme z dědictví předchozích generací a co předáváme dalším pokolením. A také román o smrti, „prožitcích blízké zimy“, jak stojí v podtitulu. O světle, které proniká náhle otevřenými dveřmi a nasvěcuje život jinak.

Co vás přimělo opustit poezii a pustit se do románu? Sice jste už jeden napsal, *Stopy za obzor*, ale to je již skoro dvacet let.

Kdybych měl uvést jeden konkrétní důvod, musel bych si ho vymyslet. Když se rozhodnete postavit třeba přístřešek pro ovce, pak nejspíš proto, že ho potřebujete, a navíc víte, jak má vypadat a k čemu má sloužit, jak začít, jaký použít materiál, a když už se do toho dáte, víte přesně, kdy je stavba hotová. U mého textu jsem dlouho nevěděl, odkud se bere, kdo stojí za záclonou a podsouvá mi myšlenky nebo představy. Zažíval jsem chaotický a temný čas.

Co bylo příčinou?

Někdy v roce 2011 nebo 2012 se mi stalo, ani jsem nevěděl jak, že mě vezla houkající záchranka a v hlavě mi vířilo: Jaké to teď bude? Po propuštění z nemocnice neuteklo mnoho času, a z hrobníkovy lopaty jsme tahali mého kolabujícího tátu. Uklidnilo se to, a po čase máma začala intenzivně halucinovat, skončilo to dlouhou hospitalizací, krátce pobyla doma a halucinace propukly zas, takže další hospitalizace a do toho mi volá otcova sestra esóes, strýc nechce žít, nemáme nikoho, kdo by nám pomohl. Následoval několikaletý sprint při péči o dvě domácnosti, složité dojíždění do léčebny jednou za mámou a podruhé za strýcem a za vším přitom číhaly nějaké nedořečenosti. Máminy halucinace například evidentně souvisely s určitými věcmi

života, což doktoři nevnímali a všechno řešili tlumícími prášky.

Věděl jsem, že v tom všem mám nějak figurovat, ale v podstatě jsem nevěděl jak a situaci jsem nechápal, jen jsem se v ní zmítal. Navíc se začaly zasekávat i věci, co s lidmi a rodinou nesouvisely. Ucpalo se nám třeba potrubí. Čistili a prokutávali jsme ho na všechny možné způsoby, a ono se to urputně ucpávalo zas. Nebo mě v sobě zamklo terénní auto, které jsem měl na pastvu, dělalo si, co chtělo, nešlo opravit, přestože se o to mechanici snažili. Vždycky se vzepřelo a nakonec úplně řeklo dost. Připadalo mi, že můj svět praská ve švech. Život se nám zastavil, deset let jsme kromě nejnnutnějšího nevytáhli paty z domu. Netušil jsem, kdy a jak to skončí, jestli nás to nesemele, mě, mou ženu i moje děti. Pořád jsem o tom někomu vyprávěl. Snažil jsem se najít něco, co mi moje prožitky nějak osvětlí, vyprávěním, hudbou nebo poezií. V paměti se hlásily texty antropologů z dob studia religionistiky o zpracovávání smrti v archaických kulturách. Zásoby jsem měl bohaté, závěrečnou práci jsem psal o kultu předků. Nechával jsem si od otce a od tety vypravovat. Intenzivně jsem vstřebával, ale zároveň se mi v mysli vynořovaly různé představy, jak by všechno to, co nevidím, mohlo být.

A tak jste je začal zpracovávat ve své próze?

Na představy a nápady můžete reagovat tak, že se otočíte na druhý bok a ony vám

dají pokoj. Nebo je zapíšete, ale to jim hned v patách přijdou další. Jako když u řeky krmíte kachny, a jak hejno uvidí, že jste dal chleba jedné, taky přijde žebrat. Potřeboval jsem všechno dát dohromady, pokud možno ve vyprávění, které mi moje rozbité prožívání zase scelí.

Jedna z postav mého románu, Ála, v textu říká, že hudba má své důvody. Když někdo slyší zpěv, má ho předat dál. Já dodávám, že texty mají taky své důvody. O autora se moc nestarají a myslím, že se ani moc nestarají o to, jestli se najde adresát, který je bude poslouchat. Prostě chtějí být tady.

To nezpívám já, ale květy, které jsem viděl, píše básník.

Když jsem hledal, kdy Michal Rataj zhudebnil mou *Jednu větu*, našel jsem rozhovor s ním, kde říká: Noty jsou naplněním něčeho, co se zkratka musí stát.

***Canto ostinato* jste pojmenoval podle minimalistické skladby Simeona ten Holt, kterou napsal pro čtyři hudební nástroje, nejčastěji ji interpretují čtyři klavíry. Je charakteristická repetitivními motivy, které se postupně a drobně pozměňují, a hráči mají volnou ruku v tom, jak je kombinovat. Proč právě tato skladba?**

Vynořila se, když jsem měl napsanou asi polovinu textu. O tom, že text má souviset s hudbou nebo má být prostoupený či prorostlý s hudbou, jsem věděl od začátku. Jednu dobu jsem *Canto* poslouchal každý



tvaru. Jazyk introverta má tendenci vršit a vršit a stále nemít dopovězeno, takže jsem vršil a pak zas nánosy pracně odstraňoval. Měl jsem hodně vysvětlovacích, traktátovitých pasáží vynucených mou potřebou věci pojmenovat. Ty šly pryč, jakmile na zachycení postačilo vyprávění. Postup směřoval od tékavosti ke střidmé jednoduchosti. Ale tak to bylo i se *Stopami za obzor*. Mimochodem, každý je četl jinak, občas někdo vzdychal, že text je pomalý, nebo dokonce „k neučtení“, pro jiné byl

intenzivní, editor a kamarád Antonín ho vnímal tak, že odsýpá jako rockový koncert. Záleží na tom, jakýma očima čtete a co pro sebe hledáte. Nevím, jak *Canto* působí na čtenáře, který text vidí poprvé, někdo se s ním asi potká a někdo mine, na tom nic zvláštního není a není to ani podstatné. Zajímavější pro mě je vnímání po čase, po „delší expozici“. Antonín, který text sledoval od úplného začátku až k posledním korekturám a zná ho asi nazpaměť, mi při uvedení a čtení na Knihexu řekl:

„Nepředpokládal jsem, že by mě to ještě mohlo něčím překvapit, ale překvapilo.“

Říkal jste, že jste chtěl napsat příběh, který jste jinde nemohl najít, že jste chtěl prozkoumat tajemství konečnosti. Poodhalil jste?

To jsem řekl špatně. Ne prozkoumat tajemství. Co se dá na tajemství zkoumat? Ptát se druhých na jejich prožitek, očekávání, víru, to ano. Vstát, jít tajemství naproti a postavit se tiše k němu. Dívat se na ně a vydat se mu. Neuhýbat. ●



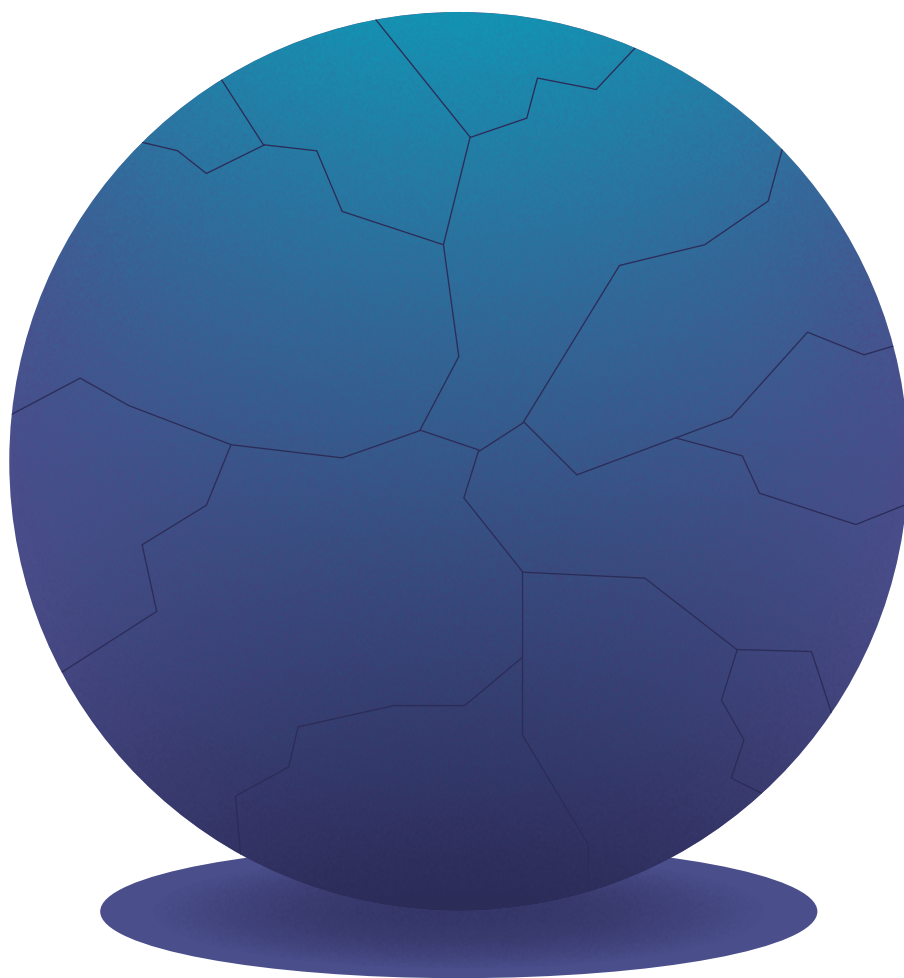
Pavel Kolmačka (nar. 8. října 1962 v Praze) je básník, spisovatel a překladatel. Absolvoval elektrotechniku, obor silnoproud (České vysoké učení technické v Praze), a religionistiku, obor náboženství archaických kultur přírodních národů (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně). Pracoval jako instruktor pracovní výchovy v ústavu sociální péče, sanitář v domově důchodců, redaktor, překladatel, korektor a středoškolský učitel. Žije v Chrudichromech u Boskovic. Debutoval společně s Bohdanem Chlībcem, Miroslavem Salavou a Ewaldem Murrerem ve sborníku *Básně* (In margine, 1989). Vydal sbírky básní *Vlál za mnou směšný šos* (KDM a Výtvarná společnost Kruh, 1994, 2. vydání Kalich, 1996), *Viděl jsi, že jsi* (Petrov, 1998, německy 2001; cena Nadace Českého literárního fondu), *Moře* (Triáda, 2010), *Wittgenstein bije žáka* (Triáda, 2014) a *Život lidí, zvířat, rostlin, včel* (Triáda, 2018). Napsal také román *Stopy za obzor* (Triáda, 2006) a deníkovou prózu *Jedna věta* (58. svazek ERR, příloha Revolver Revue, 86/2012). Řada jeho básní byla zhudebněna (Karel Vepřek).



TRAUMA BERE VŠE



Jan Němec



Co spojuje toxické vztahy, sexuální zneužívání, environmentální žal, queer identitu a holocaust? Jakkoli podezřelá se ta otázka může zdát, existuje na ni seriózní odpověď. To vše a mnoho dalšího lze pojmut jako trauma. A kultura, v níž žijeme, to dělá čím dál častěji: v běžné řeči, v médiích, na sociálních sítích a také v románech. Jak to, že se právě trauma stalo jakousi *all inclusive* zkušeností moderního člověka, novým paradigmatem, jak rozumět sobě sama i dějinám? A jakou cenu za to už dvacet let platíme v české literatuře?

Z obálky nového komiksu oceňované kreslířky Štěpánky Jislové se na čtenáře otáčí mladá žena. Vypadá nejistě, jako by nevěděla, kde se to ocitla, nebo jako by si nebyla jistá, zda chce být tam, kde je. Scéna se odehrává na party: skupinky zabrané do hovoru, všude možně lahve, jedné dívce lezou zpod džínů tanga, někdo už usnul na stole. Postavy uprostřed se však zábava netýká a její izolaci zdůrazňuje i barva: zatímco všichni ostatní jsou v temně modrých tónech, dívka, o níž se bude mluvit jako o Š., je celá červená.

Jako by přicházela z jiného světa.

Srdcovka vypráví příběh někoho, komu se nedaří navazovat milostné vztahy, anebo si je udržet. Už v dětství se Š. lišila, být holkou jí přišlo nevýhodné. V pubertě si chtěla najít kluka, ale měla pocit, že na romantické vztahy mají nárok jen krásky. Díky online seznamkám získala pár zkušeností, ale všechny běžely podle stejného scénáře: „Potřebovala jsem někoho chtít. Se zamilovaností přišla mánie a s mánií obsese. S obsesí frustrace.“

Začarovaný kruh touhy a zklamání ji vyplivl až ve chvíli, kdy si našla partnera jen na sex. „Nehrozila žádná nenaplněná očekávání. Mělo to intenzitu, ale ne hloubku.“ Vztah trvá tři roky, pak však z partnerova rozhodnutí končí a Š. je opět v troskách.

Vypadá to jako milostný deník jedné mileniálky, ale někde v půlce se *Srdcovka* láme. V jedné z vysvětlujících retrospektiv se dozvídáme, že Š. v dětství trpěla nedostatkem

pozornosti ze strany otce. Právě proto tolik touží po partnerovi a špatně snáší samotu. Cesta do minulosti ji však dovede ještě dál, až k pečlivě ukrytému červenému sešitu.

A v tu chvíli výstražně zčervená vše. Čtenáři docvakne, že až teď se skutečně potká s dívkou z obálky, tou osamělou červenou postavou v indigově modrém světě.

„Část nultá“ se vrací k tomu, jak Š. v dětství a v pubertě chodila do oddílu. Tehdy to byl středobod jejího života a zároveň něco jako náhradní rodina. „V mém srdci zela díra o velikosti otce. Když byl poblíž, skoro jsem ji necítila,“ říká zlověstně o vedoucím oddílu. Ten pak Š. na další straně sexuálně zneužije.

Úsečný strip to říká ve třech oknech: „Svět pro mě skončil.“ — „Přestala jsem existovat.“ — „Bylo po všem.“

Najednou je jasné, že vše, co jsme doposud četli a viděli, byl jen život po životě. Milostné potíže Š., její problematické vlastnosti nebo sporná rozhodnutí mají původ v traumatické události. Nebo alespoň tak teď Š. sama sobě rozumí.

Srdcovka je přiznaně autobiografická, a to zásadně určuje naše čtení. Štěpánka Jislová prošla těžkou zkušeností a podobně jako výtvarnice Toy Box se svůj příběh rozhodla vyprávět veřejně. Zřejmě i proto, že jde o osobní výpověď, se ve zbytku komiksu věnuje hlavně osvětě. Na několika stranách vysvětluje teorii citové vazby, obrací se k termínům popisujícím patologické vztahy jako *limerence*, *grooming* nebo

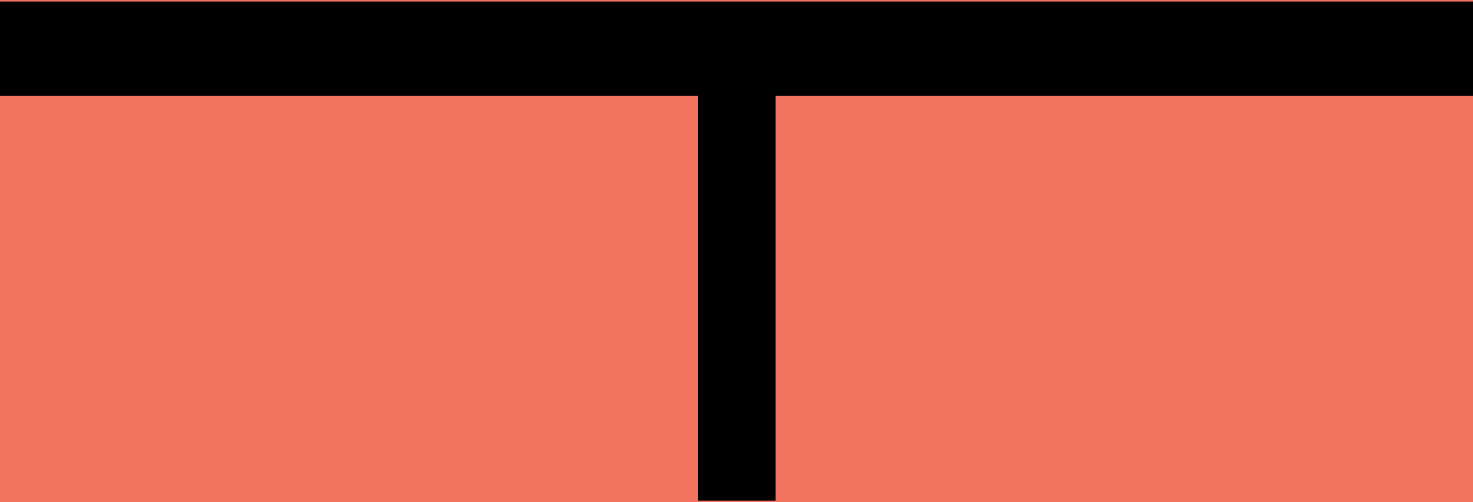
gaslighting. Způsob, jakým porozuměla sama sobě, nabízí i druhým a několik recenzentů už ji za to vyzdvihlo („Český komiks *Srdcovka* řeší vztahové bloudění na světové úrovni,“ pojmenoval svou recenzi Matouš Hrdina na serveru *Seznam Zprávy*).

Mě zde však zajímá spíše opačná otázka. Ne to, jak mohou druzí porozumět sobě sama díky *Srdcovce* a dalším dílům, ale jak díla a jejich autoři rozumějí traumatu díky kultuře, která je obklopuje.

Během poslední dekády totiž došlo k něčemu překvapivému: z traumatu se stalo nové kulturní paradigma. A není lepší materiál, na kterém se to dá ukázat, než populární díla současné české literatury. „Trauma plot“, tedy zápletky založené na traumatu, je nejrozšířenější a zároveň nejsnazší způsob, jak vykládat historické události (kolektivní trauma) i jak vytvořit postavu (osobní trauma). Cena, kterou za to jako čtenáři platíme, je však vysoká.

VYNÁLEZ TRAUMATU

Termín trauma je přesným přepisem starořeckého τραύμα značícího poranění, ublížení či provrtání. Zvlášť ten poslední význam se zdá výmluvný: traumatická událost člověka provrtá skrz naskrz a vytvoří v něm prázdné místo. Staří Řekové však o traumatu mluvili jen v tělesném významu, typicky ho mohl způsobit vystřelený šíp.



UKÁŽU TI VELKOU SNĚHOVOU KOULI

Pavel Martinec

PUPALKA JE O SPOLEČNÉM HLEDÁNÍ

Rozhovor s Hiromi a Pavlem Janšovými

LŽIČKA CINKLA O DNO

Výběr českého haiku

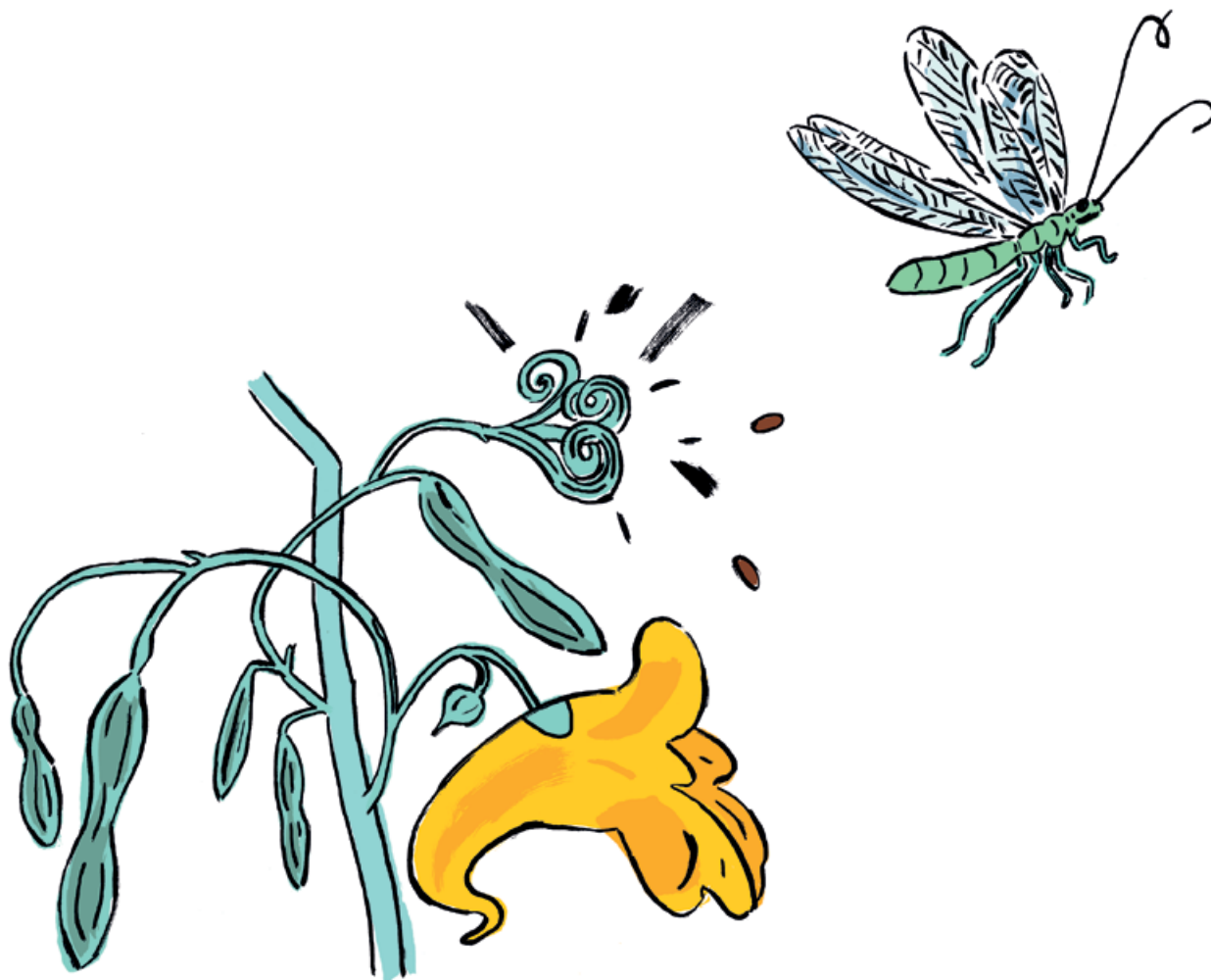
TOMELY, ČAJ A POMÍJIVOST

Jakub Zeman



HAIKU V ČESKU

Ilustrace Nikola Hoření



Tři verše, sedmnáct slabik, žádná metafora, přeryv, pointa vždy na konci. Japonské haiku nedává příliš příležitostí improvizovat — o to více možná nutí pozorovat a snad se i divit. Možná i proto si minimalistická literární forma našla své místo v české kultuře: hledí za slova.

UKÁŽU TI VELKOU SNĚHOVOU KOULI



Pavel Martinec





O jihočeském kukai, sezonních slovech a překládání mistrů

JDE PŘECE I O TO, CO JE MEZI SLOVY

Text Radek Štěpánek

LŽIČKA CINKLA O DNO

Výběr textů společně připravili Pavel Martinec a Katka Soustružníková. Texty zachycují vývoj haiku od první antologie *Míjím se s měsícem* (2013) přes *Šálek dál hřeje dlaně* (2020) až po nové, dosud nepublikované texty (označené hvězdičkou), které budou zařazeny do připravované knihy, jež by měla vyjít v nakladatelství DharmaGaia v průběhu příštího roku.

PETR DRUHÝ

rezavé váhy
— na obou miskách —
stejně prachu

mrazivé ráno
za sebou teplý domov
před sebou svůj dech

JITKA FIALOVÁ

sto dva... sto tři...
pomalu prstíkem
přes letokruhy*

obchází záhon
s francouzskou holí —
v pravé motyku*

vybité baterky!
sděluje mi babička
zesíleným hlasem*

JAN HOFÍREK

Třídni schůzky —
v synových domácích úkolech
mám plno chyb

JIŘÍ HORT

Na zvoncích
neznámá jména —
rodný dům*

Zvedl zrak
k nástropním freskám —
varhany*

Koleje končí
a dál pampelišky —
jaro v Birkenau*



PETER KOVALIK

dievča na dvore
keď si rozpletie vrkoč
vidno aj vánok

termín o týždeň
na papieri po škrtoch
aj tak tri mená*

HYNEK KOZIOL

Ona...
už ani jeden
vstřelený koš*

Zase prší...
lžička cinkla o dno
sklenice s marmeládou*

MARTIN KRÁTOŠKA

V mrazivé noci
rozvířím koštětem sníh
— nebe plné hvězd

PAVEL MARTINEC

nový, dlouhý stůl —
mé dcery jsou ode mě
zase o kus dál*

v ústech kyselo —
staré odrůdy jablek
v zaniklém sadu*

IRENA MONDEKOVÁ

POZOR ZLÝ PES —
muž učí štěně štěkat
na kolemjdoucí*

Dárek od vnučky —
ve dveřích mi předává
sněhovou kouli*

MAREK MÜLLER

Cvrček ve křoví.
Zase začne cvrkat dřív,
než si ulevím.



JAN PAČES

Večerní seník —
od předloni na dveřích
přibyl zámek.

Dav přešlapuje —
zastávkou prodrnčela
zkušební jízda

MÁRIA PROKOPOVÁ

sedíme v trávě
za krídlami motýla
už len oblaky*

DAGMAR SKŘIVÁNKOVÁ IŠTVÁNKOVÁ

na chytanou —
do rozpřáhnutých rukou
vratké krůčky*

KATKA SOUSTRUŽNÍKOVÁ

Hraniční hora —
a modro mezi mraky
na obou stranách*

Mámin rukopis —
ta vůně marmelády
po celém domě

Prcháme z návsi —
pěšina každou chvilkou
o kapku tmavší*

ROMAN SZPUK

Zatarasený chodník —
obcházím šest mobilů
v kruhu.*

Od lesního obrázku
odcházím
se špinavými koleny

Pramen Najmanky —
nabírám prorezavělým dnem
zas o něco rychleji.

ZDENĚK ŠKRABÁNEK

Želivský klášter.
Madona drží dítě
u hřbitovní zdi.*





RADEK ŠTĚPÁNEK

Klekám si k dceře
od dětství jsem necítil
vůni kakostu*

Jen k němu přivoním
už opadává
kvítek střemchy

PETR ŠULÁK

Pavouk na chodbu,
komár oknem —
Dobrou, miláčku*

PAVEL TOMÍŠKA

klučící oči —
na půdě za trámem
starý bajonet*

JAN ZINY VÁVRA

Přichází pošťák —
do bytu vletěl
javorový list*

LUKÁŠ VESECKÝ

Prázdné křeslo —
z mobilu vymazávám
kontakt *Dědeček*.*

PETR ZÁKRAVSKÝ

betlém z perníku —
v rukách vnučky odchází
Kašpar a oslík

na dveřích nápis:
STOMATOCHIRURGIE
nádech — a vcházím*

JAKUB ZEMAN

Ráno. Musím jít
odnáším na svém těle
tvou jemnou vůni

Někdo zaklepal
když však otevru dveře
jen letní hvězdy

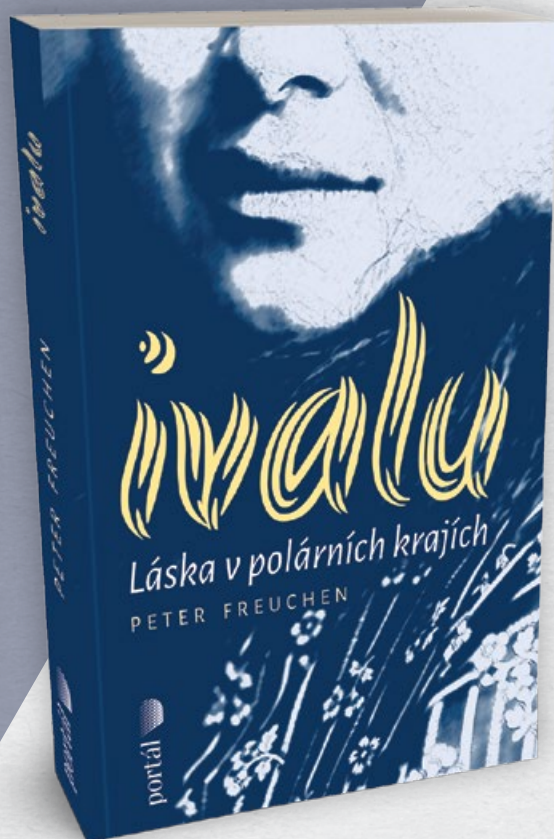


Z POBŘEŽÍ ANGLICKÝCH ČECH



Text a foto Ondřej Macl





PETER FREUCHEN

IVALU

Láska v polárních krajích

PŘEKLAD VIOLA SOMOGYI

Do velké míry autobiografická kniha zachycuje osobní zkušenosti dánského polárníka Petera Freuchena, který počátkem minulého století vedl obchodní stanici v Grónsku. Postupně se odklonil od hodnot „bílých mužů“, našel si mezi Inuity manželku a až do její předčasné smrti žil mezi obyvateli Grónska jako jeden z nich. Příběh je vyprávěn z perspektivy domorodých Inuitů, kteří humorně komentují neznámé situace, které do jejich života vnášejí nově příchozí bílí muži. Čtenář se seznamuje s dnes již zaniklým způsobem života obyvatel Grónska.

obchod.portal.cz



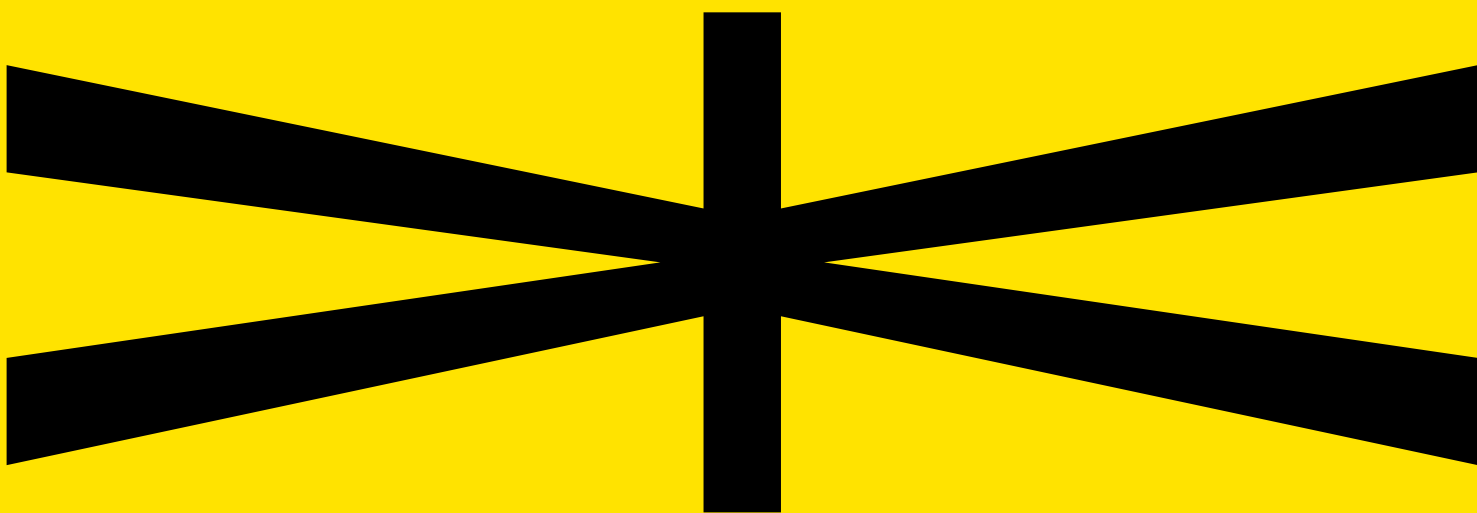
**S Ashutoshem Bhardwajem o neznámém příběhu z Československa
šedesátých let, nacionalismu a životě mezi indickými maoisty**

TAHANICE MEZI JAZYKY

Text David Vaughan

S indickým spisovatelem a novinářem Ashutoshem Bhardwajem jsme se potkali v Kafkově domě na náměstí Franze Kafky v Praze. Tady se velký spisovatel narodil, dům byl nedávno zrekonstruován a v prvním patře je byt, který je využíván na rezidenční pobyty. Bhardwaj se v Praze ocitl v rámci programu UNESCO Praha, město literatury. Přivedl ho sem osud jeho v Česku téměř zapomenutého krajana Nirmala Varmy, který v Praze žil v šedesátých letech, než se režimu stal nepohodlným. Varma do hindštiny přeložil Karla Čapka i Milana Kunderu a sám o Československu napsal ceněný román.





**JANELE
Z LIKŮ**

Básnířka čísla

**JOSEF
BARTÁK**

Nová jména

**ANDRIJ
LJUBKA**

Beletrie

**KRZYSZTOF
GOŁUCH**

Ateliér



Básniřka čísla

Janele z Liků

Janele z Liků (nar. 1984) v současnosti žije v Brně. Vydala dvě sbírky básní *Ze starých mýdel* (2011, H_aluze) a *Hryzla* (Odeon, 2020). V červnu 2021 vystavovala ve Fakultní nemocnici Bohunice své černobílé fotografie z cyklu *Království* (inspirováno stejnojmenným seriálem režiséra Larse von Triera, 1994—1997) a také uspořádala naučnou vycházku pro pacienty FNB na téma Život a dílo autorů soch a instalací v areálu nemocnice. Kvůli dlouhodobé zdravotní indispozici někdy její básně na festivalech a s literaturou spojených událostech přednáší její životní druh a básník Ondřej Krystyník. Snaží se však zdraví navzdory v Brně a okolí autorsky zabydlet, letos například vystoupila na večeru poezie na Skleněné louce či v Uničově na festivalu Mladá kamera. V tomto roce také přispěla svými básněmi do česko-německé antologie *laub ist ein geruch es ist ein flirren. Neue Gedichte und Bilder vom Herbst* a do prvního čísla samizdatového časopisu *Playelffboy* renesančního Karla Brauna, v němž probíhá organický dialog mezi poezií, fantasy a erotikou.

Beletrie

Andrij Ljubka

Andrij Ljubka je ukrajinský spisovatel, překladatel a esejista. Píše poezii, krátké prózy a romány. Překládá z polštiny, srbštiny, chorvatštiny a angličtiny. Je členem ukrajinského PEN klubu. V současné době je aktivním dobrovolníkem, který během války na Ukrajině daroval Ozbrojeným silám více než 205 vozidel; byl vyznamenán medailemi vrchního velitele Ozbrojených sil a ministra obrany Ukrajiny. Žije v Užhorodě.

Nová jména

Josef Barták

Josef Barták (nar. 2006 v Praze) dnes žije mezi Hlubokou nad Vltavou a Českými Budějovicemi, kde studuje na Gymnáziu Česká. V roce 2023 získal první místo v literární soutěži Literární cena Vladimíra Vokolka a čestné uznání v soutěži Ortenova Kutná Hora. Poezii publikoval na *Nedělní chvílce poezie*, účastní se autorských čtení. Je součástí týmu organizátorů *Budějovického Majálesu* a festivalu *Literatura žije*.

Ateliér

Krzysztof Gołuch

Soubor fotografií *Hotel* je dílem Krzysztofa Gołucha (nar. 1966). Podmanivost záběrů předznamenala hned magičnost pojetí: světelné nálady i zavadlé podbarvení prostředí dávají zapomenout na místopisné a časové souřadnice, které jako by tu ani nehrály roli. Záhadnost celku nicméně rozkrývá sám autor: snímky pocházejí z Podniku pracovních aktivit svatého Martina katovické diecéze Caritas. Ukazují společenské zařazení handicapovaných, jejichž práce je ovšem zobrazena natolik decentně, že postižení není příliš znát. Při zběžné prohlídce ani nestačíte postřehnout, o čem obrazy vlastně svědčí. Projekt úspěšně završující doktorské studium na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě rozšiřuje povědomí o lidech považovaných za nesvéprávné, aby tím otevřel příležitost k uplatnění dalším stigmatizovaným bližním. Za desítky let charitativního úsilí obdržel Krzysztof Gołuch řadu ocenění, včetně vatikánské medaile Pro Ecclesia et Pontifice (2017).



NERVÓZNÍ VĚK



Jan Pezda

Být moderní znamená být nervózní. To, co se od osmnáctého století pokládalo za chorobný příznak šlechty a později za neduh melancholických žen, přecitlivělých bohémů nebo workoholických intelektuálů, se nakonec stává masovým jevem. Věčný posel špatných zpráv Friedrich Nietzsche roku 1878 píše: „Suma pocitů, znalostí, zkušeností, tedy celá kulturní zátěž tak narostla, že obecně hrozí předráždění nervových a myšlenkových sil, ba že kultivované třídy evropských zemí jsou veskrze neurotické.“ Proč se na vrcholu industriální modernity uvnitř rušných metropolí tak bleskurychle rozšířil nový typ pacienta, který se ocitl na pokraji nervového kolapsu?





ROZLOŽÍŠ PAMĚŤ

Marek Torčík

TRANSFER

Bianca Bellová

MATEŘSTVÍ

Sheila Heti



TOLSTOJ SE MÝLIL

Ondřej Nezbeda

Vlády nad současnou prózou se ujmá autofikce. Jeden z možných důvodů jejího úspěchu zmínila v rozhovoru pro *Host* (8/2023) ruská spisovatelka Oksana Vasjakinová. Prohlásila, že klasický román ji nudí, všechno je v něm příliš propracované, má perfektní zápletku, sugestivní popisy... ale ona jako čtenářka už na to nemůže přistoupit. „Potřebuju nějaký náznak autentičnosti. Potřebuju jiný narativ, už ne takový uspořádaný, ne tak souvislý, protože vidím, že svět funguje jinak. [...] Už nemůžu přemýšlet o světě jako o nějaké detektivce.“

Je to vlastně vyjádření obecné nedůvěry v sílu fikce zpodobovat věrohodně skutečnost. Projev únavy z estetizace ve chvíli, kdy svět tam venku rozkládá jedna krize za druhou. Možná za úspěchem autofikce stojí i jistý druh voyerství, efekt přihlížejícího, o němž v souvislosti s „trauma plot“ na jiném místě tohoto čísla píše Jan Němec. Pokud jde o perspektivu spisovatele,

předkládá to před něj novou výzvu — ručit za svůj text ještě jinak než jen umělecky. Vyžaduje jinou míru autorské upřímnosti a odpovědnosti, jak ukazuje nedávno vydaný debut Marka Torčíka *Rozložíš paměť*.

V MANTINELECH DU-FORMY

Nakladatelská anotace ke knize píše o unikátním pokusu vnést témata světové literatury do českého kontextu a přirovnává autora k Oceanu Vuongovi nebo Édouardu Louisovi. Především s Louistem pojí Torčíkovu prózu podobný kontext, který jako kdyby shrnoval snad všechny charakteristiky „druhého periferního a vyloučeného Česka“: menší průmyslové město, matka samoživitelka na hraně chudoby, ubíjející práce v místní továrně, agresivní exekutoři a věřitelé, manžel neplatící alimony, děda alkoholik, mizogyn, násilník a rasista a ve středu agresivně maskulinního prostředí vyrůstá křehký dospívající kluk, gay, kterého ve škole šikanují a jehož nejlepší kámoš a později partner je poloviční Rom s poruchou pigmentace kůže.

Louisovi je podobný i přístup a styl, jakým Marek Torčík svou životní zkušenost zpracovává. Vzpomínky na své dospívání rozkládá asociativně před sebou, sevřené do závorek dvou událostí: telefonního hovoru se svou matkou, která ho probouzí uprostřed noci, aby mu oznámila, že děda, s nímž během autorova dětství sdíleli domácnost, zemřel. Knihu pak uzavírá rozloučení s dědou během pohřbu.

Zatímco Louis téměř každou svou vzpomínku typizuje, aby ji zasadil do širšího společenského kontextu, a proměňuje své svědectví v literární sociologii, Marek Torčík má evidentně skromnější ambice. Znovu si přehrát dosavadní život svůj a své vztahové narušené rodiny. Pokusit se pochopit fatální rozhodnutí matky, která po rozchodu svých rodičů dobrovolně zůstala v bytě s alkoholickým, agresivním otcem. Vyrovnat se s rozporuplným vztahem s dědou, který ho častoval výchovnými radami o pravých chlapech, buzerantech a špinavých cikánech. Osahat prázdný

prostor po nepřítomném otci a především podat svědectví o dospívání gaye na malém městě, v agresivně maskulinním prostředí. „Kým jsem ale sám pro sebe, že na to musím vzpomínat a vracet se k tomu tak často?“ ptá se vypravěč v úvodu a odpovídá si: „Něčím jiným než tímhle.“

Právě tato distance od minulého já zřejmě autora vedla k tomu, aby svou prózu vyprávěl v du- formě. Oslovuje mladší verzi sebe sama, usvědčuje ji z omylů, bázlivosti, vcítuje se znovu do jejich úzkosti a gest, kterými maskuje homosexualitu a vzrušení v chlapecké šatně. Je to sugestivní způsob, jak od sebe poodstoupit a zároveň čtenáře vtáhnout do své paměti, do jednotlivých situací, kdy ho parta kluků srazí i s kolem k zemi a skope ho, kdy mu vrazí hlavu do záchodu nebo kdy svému klukovi poprvé rozechvěle sevře penis v dlaní. Jenže du-forma zároveň vyprávění v mnohém omezuje. Neumožňuje například popisovat napřímo situace, u nichž protagonista nebyl. Ty je pak třeba krkolomně uvádět uvozeními typu „jak ti později bude vyprávět matka“, „jak ses od ní dozvěděl“ a podobně. Především ale neumožňuje pouštět se do introspekce jiných postav, což Marek Torčík dělá v případě matky, které patří téměř polovina románu.

Je zřejmé, proč autor neomezil svou autofikci jen na sebe. Chce vykreslit a pochopit souvislosti vztahů celé své rodiny, ukázat na jejich typickou podmíněnost — generační, psychickou, sociální. V takovém případě ale potřebuje mnohem širší vyprávěčské možnosti, než jaké du-forma nabízí. Nejvýrazněji tento rozpor vystupuje ve scéně předcházející psychickému kolapsu dědy, kdy matku navštěvuje její přítelkyně Karolína. Sedí doma samy, vínem zapíjejí bolesti a milostné omyly, vrší generické stížnosti na neschopné muže a matka se vrací k ústřednímu traumatu svého života. Je to velmi intimní chvíle, kterou spolu sdílejí dvě ženy. Nepatří dalším uším a očím, a du-forma v ní proto vyrušuje, působí nepatřičně. V tu chvíli už se nerozbíjí jen sugesce přímého pozorování a účasti ve scéně, věrohodnost ztrácí



Marek Torčík
Rozložíš paměť
Paseka, Praha 2023
272 stran



PŘELET NAD ČTYŘMI ŽIVOTY

Kryštof Eder

Případů, kdy spisovatel po několika vydáních knihách změní styl, prorazí, načež si osvojí určitou poetiku a pak už jen rozšiřuje bobtnající bibliografii, bychom našli mnoho. Zdálo se, že k podobné trajektorii sklouzne i Bianca Bellová. Od roku 2009 do roku 2013 vydala tři nepříliš úspěšné civilně laděné prózy. V roce 2016 však přišlo *Jezero*. Spisovatelka za něj získala Magnesii Literu, dočkala se čtenářského ohlasu i kritického uznání a s přihlédnutím k překladům a zahraničním cenám lze dnes konstatovat, že se jedná o jednu z nejúspěšnějších tuzemských porevolučních knih.

Když Bellová o tři roky později vydala podobně laděnou *Monu*, vypadalo to, že si ji můžeme zaškatulkovat jako autorku strohých, temných, dystopicky laděných titulů, které jsou efektní a čtenářsky atraktivní. Jenomže se brzy ukázalo, že lámat nad touto autorkou hůl by neměli ani ti čtenáři, kterým připadal povyk kolem *Jezer* poněkud přifouknutý. Dva roky po *Moně* totiž vyšly *Tyhle fragmenty*, kniha sice seskládaná z povětšinou již publikovaných povídek, ale ukazující jinou — o poznání přesvědčivější — tvář v té době již proslulé autorky. Jako by Bellovou posun k civilnější poloze přiměl k výraznější vypravěčské vynalézavosti a důmyslnosti.

A vloni spisovatelka překvapila prózou *Ostrov*, která se odehrávala někdy na sklonku sedmáctého století a notně čerpala z legend, bájí, mýtů a orálního vyprávění. Díky této knize se Bianca Bellová stala nepředvídatelnou autorkou, jejíž knihy však spojuje zřetelný a rozpoznatelný rukopis — výrazová i rozsahová lakoničnost, břitkost, vypravěčský spád. Což potvrzuje i autorčin nový titul *Transfer* obsahující kvarteto volně propojených povídek.

DELILLO I ROMANTIKA V JEDNOM

V tuzemské próze posledních let je propojování relativně samostatných povídek do komplexnějších celků dost oblíbené (stačí vzpomenout tituly jako *Mapa Anny Marka Šindelky*, *Vyšehradští jezdci*

Stanislava Berana, *Místa ve tmě* Lidmily Kábrtové). Snad díky tomu, že povídky jsou na knižním trhu otloukánkem, takže zatímco sbírku povídek knihkupci po pár týdnech obvykle někam odkládí, „román z povídek“ či „román v povídkách“ má šanci se na výsluní předních regálů nějakou dobu ohřát. Propojení jednotlivých textů je však v některých těchto prózách spíše vnějškové, což je ostatně i případ *Transferu*.

„Při čekání v transferu na letišti v Curychu jsem viděla, jak někdo vytahuje z kapsy snubní prsten a nandává si ho na ruku. Zajímalo mě, jaký je za tím příběh. Tak jsem napsala rovnou čtyři,“ poznamenala ke své prozaické novince autorka. Spojovníkem čtyř příběhů je tedy transferová hala letiště neurčeného města a protagonisty jsou čtyři cestující, kteří uvízli v letištním bezčase, ať už vinou zrušeného letu, zmeškaného letadla, nebo poruchy, kvůli níž se vypravěč jednoho

z textů dostal do ohrožení života i se svou těhotnou milenkou. Ale postupně.

První povídka nazvaná „Linda“ — všechny jsou pojmenované podle hlavní postavy — sleduje ženu, která se z pohřbu své matky vrací do Bruselu, kde žije, a která je vinou zrušeného letu odkázána na noc v nevábém hotelu. Už v taxíku se seznámí s mužem, jemuž zanedlouho, aniž by to vlastně bylo jejím záměrem, převypravuje v prázdném hotelovém lobby u lahvičky odporného vína z automatu vlastní život a přitom si pokládá nohy do jeho klína. Co ji však do této situace vehnalo? Ztráta matky? Neradostná situace doma? Nespokojenost s vlastním životem? Odporná šikana, které byla v dětství vystavena a i vinou matčiny přehlíživosti se s ní nemohla zcela vyrovnat a o níž cizinci nyní vypráví? Nebo je to úplně jednoduše přitažlivost jejího nočního souputníka? Odpovědi na tuto otázku, která textem postupuje čím dál intenzivněji, se nedočkáme, což však není výhrada. Spíše naopak.

Bianca Bellová jako by si dobře uvědomovala velký prostor pro nedořečenost, který jí povídková forma nabízí, a po většinu času s ním účelně pracuje. V prvním textu se setkává vykloubenost situace, kdy člověka zrušený let uvrhne do jakéhosi meziprostoru a mezičasu, kterou v povídce „Stvořený svět“ bravurně použil Don DeLillo, s fatálností noci, která se do paměti zapíše nesmazatelně jako děsivé turbulence někde nad Atlantickým oceánem, ačkoli její smysl pravděpodobně rozpráší rozbřesk — podobně jako ve slavné filmové trilogii *Před úsvitem*, *Před soumrakem*, *Před úsvitem*.

Problém však je, že noc nelze prodlužovat donekonečna; ráno se o slovo neodbytně hlásí cesta na letiště a spolu s aktéry prvního textu se z podmanivé atmosféry nočního hotelu do letištní haly musíme přesunout i my. A zatímco v noci si protagonistka dovolila pustit pusu — a nohy — na špacír, aniž by příliš promýšlela konsekvence, a my jsme její příběh rozechvěle přijali, ráno se o slovo hlásí otázka: A co



Bianca Bellová
Transfer
Host, Brno 2023
136 stran



VYSYPAT JAKO POPEL PO SVĚTĚ

Blanka Čínátlová

Označit *Mateřství* Sheily Heti za autofikční román by bylo vzhledem k jeho narativní a žánrové pestrosti velmi nepřesné. Hravost a ironický odstup se v něm snoubí s afektovanou umanutostí, aforistická lehkost s obsedantní observací, deníkový fragment s metodickou deskripcí. Vyhraněným osobním příběhem, genealogickým vyprávěním o rodině, již nacisté sebrali životy a komunisté majetek, prostupuje sociologická sonda.

ZÚČASTNĚNÉ POZOROVÁNÍ MATEŘSTVÍ

Kanadská spisovatelka a esejistka s maďarskými a židovskými kořeny se v *Mateřství* sama sobě stala materiálem antropologického výzkumu. V podstatě ze sebe učinila krajinu, v níž provádí terénní výzkum, barbara, jehož vystavuje zúčastněnému pozorování. Podobně jako to kdysi udělal třeba americký antropolog Robert F. Murphy v *Umlčeném těle* (*The Body Silent*, 1987, česky 2001). Ten učinil objektem svého zúčastněného pozorování vlastní tělo zasažené rakovinou páteře, aby zkoumal, jak nemoc a paralýza promění osobní i sociální prostor. „Nic tak zcela neizoluje člověka jako poznání, že když trpí, nikdo další bolest necítí; že když je nemocen, je jeho choroba soukromou záležitostí; a že když umře, svět se svým shonem se klidně točí dál,“ popsal Murphy zkušenost sociálního vyloučení. Sheila Heti touží „proměnit tu šedavou a blátivou krajinu vlastní mysli v něco pevného a konkrétního, co bude ode mě zcela oddělené, co se mnou nebude mít nic společného“, ze své slabosti vytvoří „mocnou bytost“ a tu pak podrobí vyčerpávající analýze.

Situace monstra zrozeného z bezmoci dobře postihuje podstatu autofikčního vyprávěče — bytosti „nezávislé na mně, která bude vědět víc, než vím já, bude mít světový názor a nebude si plést úplně základní slova“ i povahu těla, jež se stane objektem pozoruhodné literární autopsie. Ta má pomoci najít odpověď na otázku, zda a jak chce (a lze) zůstat *nematkou*. Podobně jako Murphy se tak i Heti ve své případové studii zabývá

vztahem identity, těla a moci. Zatímco Murphyho dovedlo pozorování postupující paralýzy k absolutní osamělosti a izolovanosti, k nesdí(ě)litenosti individuálního utrpení, ke kolektivnímu umlčování bolesti těch druhých, Sheila Heti ohledně mateřství s nepříjemnou umanutostí ukazuje, že si leckdo naopak nárokuje právo se kdykoli jakkoli k tělu jednotlivce a jeho intimitě vyjádřit. Tělo ženy se tak vždy stává i tělem veřejným, kolektivním. Do rozvažování toho, zda dostát, či odmítnout roli matky, která se jeví jako jediné přirozené a autentické naplnění univerzálního ženství, neustále zasahují dobře míněné rady těch druhých i vlastní očekávání či sebeobraz formovaný řadou genderových, psychosociálních i kulturních stereotypů. „Něčí rozhodnutí o životě není prohlášením o životě někoho jiného,“ trvá však na svém iritovaná vypravěčka.

MINCE, TAROT A PMS

V hledání odpovědi na otázku, zda mít, či nemít děti, je Sheila Heti (respektive ta druhá bytost, co má světový názor a umí správně používat slova) neuvěřitelně důsledná a svou tvrdošíjností, která působí někdy až otravně, i pozoruhodně poctivá. Několik let před čtyřicátkou začne tedy rozvedená spisovatelka, jež stále ještě žije v rodném městě nadohled od rodičů a nemá naspořeno na zajištěnou budoucnost, shromažďovat a zapisovat reakce stran toho, zda se stát ne/matkou. Diskutuje s bezdětnými i zahnížděnými kamarádkami, ptá se kolegů, debatuje se svým partnerem (který i přes občasná výbuchy netrpělivosti a podráždění projevuje takovou míru svobodomyšlnosti a porozumění pro Sheiliny neurotické nálady, že se stává nejméně uvěřitelnou postavou autofikčního vyprávění). Inspiraci hledá rovněž v odborné literatuře, v umění, ve vzpomínkách na vlastní dětství, ve výkladu snů či karet. Součástí Hetina záznamníku se tudíž stávají i reprodukce vnitřních a vnějších obrazů, které ji zdánlivě ledabyly přicházejí na mysl — slavné obrazy, kýčovitě tarotové

karty, ale také fotografie, jež ilustrují a dokládají hodnověrnost autorčina myšlenkového experimentu (náhodná fotografie smutného psa na nádraží). Jedno z inscenovaných fotografických zátiší s nožem, symbolem povstalým z noční můry, nabízí čtenářům přímo Hetin autoportrét a na závěr i tvář její matky, příznačně v roli patologky sklánějící se nad mrtvým tělem.

Fragmentární text drží pohromadě nápaditá struktura, která trefně postihuje nenadálé proměny odhodlání a bezradnosti, tékání a systematickosti, nahodilosti i podmíněnosti, očekávání i obavy, které tázání po mateřství provázejí. Na jedné straně totiž text rytmizují a člení pasáže, v nichž si autorka hází mincemi, vykládá sny nebo nechá věštit z tarotových karet a kdy lehkomyšlná hravost odpovědi kontrastuje se závažností otázek, a na druhé reflexivní deníkové zápisky strukturované podle fází



Sheila Heti
Mateřství
přeložila Anna Kudrnová
Take Take Take, Praha 2023
320 stran



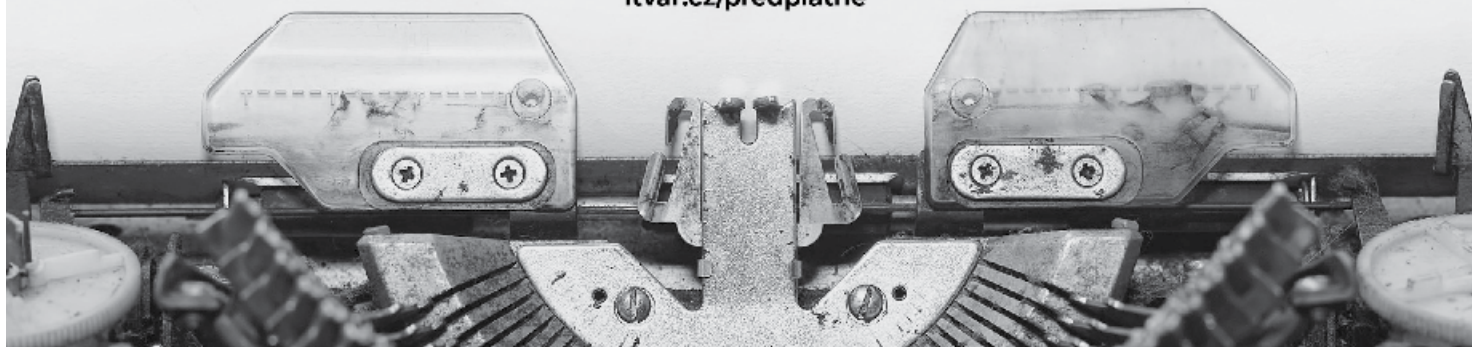
Kvalita prověřená tradicí:

tvár

Nejlepší literatura za nízkou cenu!

tištěné předplatné 1050 Kč
on-line předplatné 550 Kč

itvar.cz/predplatne

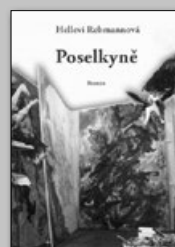
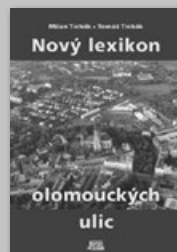


L | **LISTY**
dvoměsíčník
pro kulturu a dialog

Číslo 6/2023 vychází 14. prosince

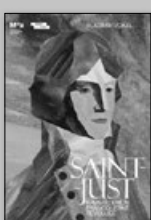
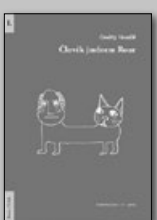


Knihy z nakladatelství Listů Burian a Tichák



Právě vychází

Nedávno vyšlo



Knihovna Listů

Společnost

Próza, poezie

Poznání

Místní historie

www.listy.cz
informace
předplatné

[bit.ly/
budte_s_listy](mailto:bit.ly/budte_s_listy)
newsletter





Revolver Revue
časopis kulturní sebeobran
since 1985

**literatura • výtvarné umění
design • společnost • kritika
rozhovory • portréty • eseje**

**aktuální pro dnešek
i budoucnost**

**vychází 4x ročně
k dostání v dobrých knihkupectvích
a nejvýhodněji v e-shopu RR**

www.revolverrevue.cz
www.bubinekrevolveru.cz



V prosinci 2023 vychází 101. číslo revue

ANALOGON

SURREALISMUS - PSYCHOANALÝZA - ANTROPOLOGIE - PŘÍČNÉ VĚDY

tentokrát na téma

VÁLKA

P. Pokorný: Válka musí být...; **D. Rousselle:** Žižek a válka v éře všeobecné forkluze; **S. Žižek:** Žižek odpovídá!; **I. Horáček:** Hymnus suicidální hygieny mužského světa – znovu na scéně?; **Z. Kratochvíl:** Suicidální povaha naší kultury mezi hulvátstkým a masochistním narcismem; **Z. M. Kostíková:** Odříkaného chleba největší krajíc: meditace o potlačené agresivitě; **W. Benjamin:** Teorie německého fašismu; **F. Hielscher:** Velká proměna; **R. Kanócz:** Hérakleitovský pacifismus?; **G. Bataille:** Válka; **M. Klíma:** K biologickým kořenům války; **I. Horáček:** Fenomenologie války a poselství nezvaného hosta; **B. Péret:** Epitaf na válečný pomník; **V. Effenberger:** Přízrak třetí války; **F. Dryje:** Zítra byla válka; **B. Schmitt:** V mečiase výkřiků; **G. Girard:** Sny o válce; **A. Jouffroy:** Pravidla strategie; **C. Pélieu:** HI FI ROUTE 66; **J. Typl:** Bitevní plány George Radojčiče; **I. Andrejsová:** Touha být a anulující repetice Víly z Inisherinu; **O. Fenichel:** O psychoanalýze, válce a míru; **S. I. Witkiewicz:** Nenasytnost; **J. Řehák:** Nová stoletá válka; **M. Jůza:** August Renoir a Petr Pavel / V první linii

Vydává: Sdružení Analogonu, Mezivřší 31, 147 00 Praha 4

Vydavatel + redakce: tel.: 725 508 577; dryje@surrealismus.cz

Distribuce: KOSMAS, s. r. o., Lublaňská 34, 120 00 Praha 2 (222 510 749; www.kosmas.cz);

předplatné: Tomáš Kroupa, tokroup@seznam.cz, tel: 731 328 058

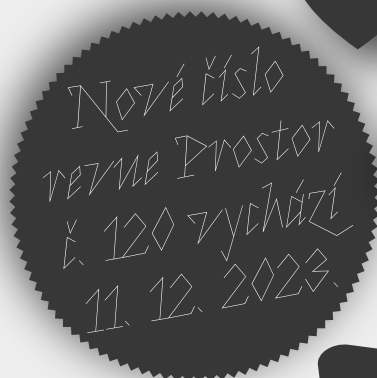
www.analogon.cz



PROSTOR

revue

120



**KDYŽ NA SLOVĚ ZÁLEŽÍ.
PROBLÉMY NEZÁVISLÉ
ŽURNALISTIKY**

XL. ročník revue Prostor vychází za finanční podpory Ministerstva kultury a Státního fondu kultury České republiky. 120. vydání revue Prostor bylo publikováno v rámci PERSPECTIVES – nového označení pro nezávislou, konstruktivní a multiperspektivní žurnalistiku: www.perspectives-media.eu. Spolufinancováno Evropskou unií.



Státní fond kultury České republiky

MINISTERSTVO
KULTURYPERSPECTIVES
One Europe,
many StoriesCo-funded by
the European Union

Rukopis plus Časopis o psaní

Sousedé neustále rachotili klíčem
Rušili tvou schůzku s vymyšleným milencem
Milence vymyšlený
Milence skutečný
Jaký je rozdíl?
Dvojník
Partner
Kam ještě povýšit?

Průduchem ze zasypaného sklepa natahují ruku
Chytám tě za kotník
Ale ty stojíš ve dvě hodiny ráno před významnými dveřmi
A sčítáš svou touhu na nový městský kontinent
Přecházíš z jednoho stavu do druhého
Měníš skupenství

Nyní jsi ireverzibilní jako rozbitá výloha v říjnu
Každý tvůj pobyt je pro mne jen další urážkou
Průduchem natahují ruku a nacházíš zasypaný sklep
S bromaďou a moučené suší

Rukopis

Musím tě připojit k tajemnému přístupu i který vyrábí krev
K automatu lásky

Jsi přivázána a spotřebojáš mnoho lásky

Dokud tvé vlasy nepokryje šedý pel
Dokud tvá prsa nebudou sahat až na zem
Dokud nebudeš šťastna
Dokud Pokojem nebudou přecházet Zmoučení stěhováci
(Vysokově a Vorelka se stěhovali)

S černými palmami a bílými talíři-košílemi
Dokud se budou svazky bankovek ukládat pod parkety
Dokud v bytě plném dlouhých chodeb
A kokosových pokojů Nebude nikdy projíždět na bicyklu
Dokud se nikdo nebude se žít se syrem vegetariánských restaurací
Dokud Okná domu nebudou překryta drátěnými klecemi
Pro neznámé druhy zpěvných zvířat
Dokud se světlo neodrazí z opožďujících se zrcadel
Dokud vřelá nebudou převážet fotografovanou lásku

vškk – Vysoká škola kreativní komunikace
Na Pankráci 54, 140 00 Praha 4
vskk.cz literarni-akademie.cz praguecom.com

VŠKK

VYSOKÁ ŠKOLA
KREATIVNÍ
KOMUNIKACE

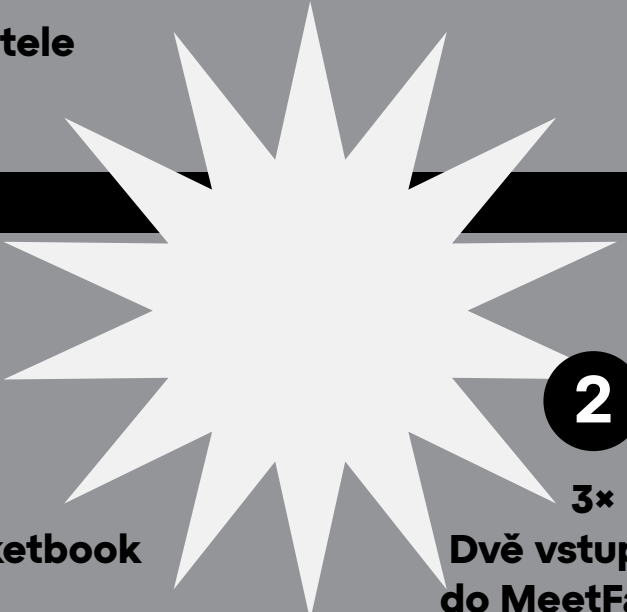
K dostání na vškk a u všech dobrých knihkupců



SOUTĚŽ

pro všechny předplatitele
časopisu *Host*

Máte rádi literaturu a vše, co se jí týká? Předplaťte si tištěný *Host* na rok 2024, nebo darujte či prodlužte své předplatné do 29. února 2024, a budete zařazeni do slosování o tyto věcné ceny.

**1****1×**

Čtečka knih Pocketbook
Touch HD

2**3×**

Dvě vstupenky
do MeetFactory

**3****10×**

Knižní titul z nakladatelství
Argo a Paseka

4**5×**

Tričko Host

5**10×**

Hostovské plátěné tašky

Předplatitelská cena je výhodnější a všichni abonenti, kteří si zakoupí, či prodlouží předplatné na rok 2024, mají nárok na slevu kompletní knižní produkce ve vybraném nakladatelství ve výši 20 %. Podrobné informace o předplatném a dárkovém certifikátu najdete na h7o.cz nebo na telefonním čísle 775 995 695.

www.h7o.cz

Remix

PSACÍ TALENT



Jan Němec

V české literatuře se děje něco podivného. Ačkoli autor rubriky Kontexty v tomto čísle tvrdí, že trauma je sázka na jistotu, některé čtenářky si tak jisté nejsou. „U Stanjurových *Srpen* jsem se vyjádřila ve smyslu, jestli je někdo z naší 80.—90. generace, kdo nebyl jakkoli trápen rodiči nebo nevyrostl v toxickém prostředí. Jenže to o tom budeme číst až do důchodu?“ ptá se karol.cadex.

Není v tom sama, Knihomolka to vnímá podobně: „Mě to prostě nějak nebaví. Mám pocit, že podobných knih už bylo tolik. Nepřináší to nic nového, není to ani nijak výjimečně napsané. Už mě začíná tenhle typ literatury nudit.“ A kalinkacz to podává skoro jako příběh zrazené lásky: „Tohle nebude jednoduché... Vyšly Plánata a já se strašně moc těšila. O to větší je ale mé zklamání. Tohle se mi píše ale vážně tak těžce... Prostě je to něco, co už tu bylo Mockerát.“ S velkým M!

V čem je problém? Hlásí se milito999: „Knihy Petry Dvořákové mám moc ráda. Nejprve mě oslovila Vránami, pak Zahradou a nyní přichází její zatím poslední kniha Plánata. Připomíná mi lehce mix Vran i Zahrady se směsicí děl od dalších současných českých autorů.“ A karol.cadex aby si zase nepřisadila: „Plánata jsou stokrát použitým kopírákem, na kterém ulpěl přepis mnoha českých autorů a autorek před Dvořákovou. Dohromady zamíchat a hotovo.“ Dokonce i vždy mírumilovná Peace se přidává: „Knihy Petry Dvořákové mám moc ráda. Ani v této knize svůj psací talent nezapře, o tom žádná. Jen jsem se při čtení nemohla zbavit pocitu, že už čtu něco, co tu bylo ne jednou, ale až Mockerát.“ S malým m.

Ne že by se nenašly čtenářky, na které to pořád funguje. „Mrazivý příběh, kde se neděje nic a přitom se děje vše. Síla,“ hodnotí Lencin. „Opět příběh k zamyšlení,“ zamýšlí se evelýny. Zvláštní kvality knihy si pak všimla Katka2382: „Alena mi silně připomíná kolegyni z práce, taky furt se vším nespokojená a nesympatická.“

Že jsou Plánata druhákem, to by se ještě sneslo. Dvořáková se však u svých čtenářek provinila něčím horším. „Konec mě, podobně jako ostatní, trochu zaskočil,“ začíná to opatrně ivetdos. „Ale co ten konec, tak podobný jinému příběhu, v jiné knize jiné autorky?“ ptá se evelýny sugestivně. „Nedávno jsme tentýž konec četli v jiné knize jiné české autorky,“ přisazuje si markej. Ale jen Jitka7326 se nebojí jmenovat: „Některé situace mi připomínaly knihu Les v domě.“

A to je tedy něco: ať už to Mornštajnová vzala kdekoli, proč to proboha dává Dvořákové?

Autor je šéfredaktor Hosta.

HOST → 24/01

Osobnost

ADÉLA KNAPOVÁ

Téma

NOBELISTA JON FOSSE

Básniřka čísla

TEREZA BÍNOVÁ

Rozhovor

DAVID KLIMEŠ

Nové sloupky

MARTA LJUBKOVÁ

JULIA PÁTÁ

MAREK TORČÍK

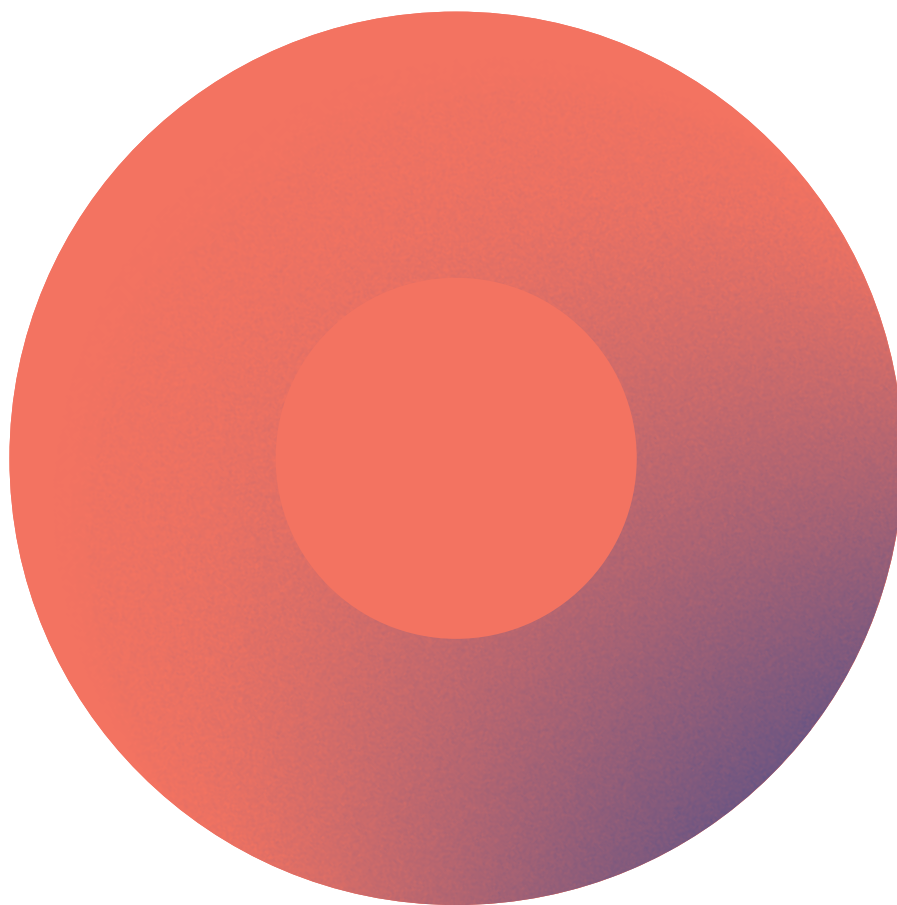
TOMÁŠ HUČKO

ALENA MACHONINOVÁ



Lidi vyžadují, aby kniha o něčem byla,
něco vyprávěla. Pravda je, Diégane, že něco
vyprávějí jenom průměrné nebo špatné
nebo banální knihy. Velká kniha nemá
děj a nic nevypráví, jenom se snaží něco
sdělit nebo odhalit, ale to *jenom* samo o obě
stačí a to *něco* taky samo o sobě stačí.

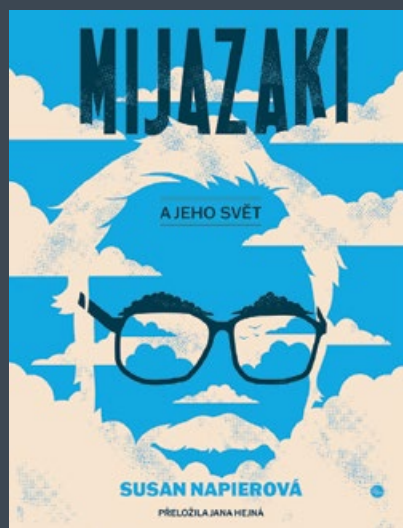
Mohamed Mbougar Sarr
Nejasutější vzpomínka na lidi



SUSAN NAPIEROVÁ

Mijazaki a jeho svět

Mijazakiho kultovní snímky jako *Můj soused Totoro* nebo *Cesta do fantazie* otevřely Západu umění japonské animované tvorby a dodnes ovlivňují celosvětovou popkulturu. Odpověď, proč je právě Miyazaki tak vlivný, nabízí kniha, která zdařile kombinuje režisérovu biografii s výkladem jeho filmů.



VOJTĚCH MATOCHA

KAREL OSOHA

Prašina: Křídový panáček

Vašek přichází na Prašinu hledat nový domov, brzy ale na vlastní kůži pocítí, že pod skořápkou všedního života stále dřímají stará tajemství. Začne zde řídit tajemný žhář a na ohořelých stěnách se objeví podivný symbol. Komiksová série Křídový panáček konečně vychází v knižní podobě!

LUBOMÍR PROCHÁZKA, JANA VIKTORÍNOVÁ
MARTIN ČERŇANSKÝ

Vesnice, usedlosti a dvory: Pravý břeh Vltavy

Po předchozí publikaci věnované osadám a vesnicím na levém břehu Vltavy překračuje edice *Zmizelá Praha* řeku, aby slovem a zejména obrazem pojednala šest desítek lokalit, které postupně spolklo velkoměsto.

